

2018

Vapaaehtoistoiminnan selvityshanke

VAPAAEHTOISTOIMINTA
POHJOIS-KARJALASSA

Pohjois-Karjalan
MAAKUNTALIITTO

Pohjois-Karjalan **80v**
Sosiaaliturvayhdistys ry

Eija Vatanen

20.6.2018

Sisällys

Johdanto.....	4
Vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeet Pohjois-Karjalassa.....	6
Tuettu vapaaehtoistoiminta	10
Vapaaehtoistoiminnan tukipalvelut.....	12
Julkinen sektori ja vapaaehtoistoiminta	16
Haave - voimaa vapaaehtoisuudesta	19
Loppusanat.....	21

Pohjois-Karjalan
MAAKUNTALIITTO

Pohjois-Karjalan 80v
Sosiaaliturvayhdistys ry

Johdanto

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry toteutti Pohjois-Karjalan Maakuntaliiton Tulevaisuusrahaston rahoittaman Vapaaehtoistoiminnan selvityshankkeen 1.4. - 30.6.2018. Selvityshankkeen tarkoituksena oli selvittää maakunnan vapaaehtoistoimintaa tarjoavien ja vastaanottavien (esim. Siun sote) toimijoiden vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeet ja toiveet, kartoittaa ja koota yhteen maakunnassa jo olemassa olevat vapaaehtoistoiminnan tukipalvelut sekä valita yhteistyössä Pohjois-Karjalan vapaaehtoistoiminnan verkoston ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa Haave-hankkeen pilottialueet ja kohderyhmät.

Vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeiden selvittämiseksi toteutettiin:

1. Sähköinen kysely vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeista ja tukipalveluista

Kyselyyn vastasi 61 vastaajaa, joista 59 edusti yhdistystä ja kaksi edusti seurakuntaa. 41 % yhdistyksen tai seurakunnan kotipaikka oli Joensuu, loput vastaajista muista Pohjois-Karjalan kunnista (1-7 vastaajaa per kunta). Vain Juuasta ja Heinävedeltä ei tullut yhtään vastausta. Suurin osa yhdistyksistä toimi pääasiassa muulla toimialalla (71%) kuin sosiaali- ja terveystalalla (29 %) kuten urheilu- tai liikunta-alalla (13%). Toiminta-alueen laajuudeksi 29 vastaajista ilmoitti olevan kunta, 18 seutu, 7 maakunta, 6 kylä ja 1 koko Suomi sekä 1 kaupunginosa.

Vastaajista puolet toimivat yhdistyksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana, neljäsosa palkattuna työntekijänä, 11 hallituksen jäsenenä tai sihteerinä ja 4 yhdistyksen aktiivitoimijana tai vapaaehtoisena sekä yksi vapaaehtoistoiminnasta kiinnostunut vastaaja. 43 % vastanneilla yhdistyksillä tai organisaatioilla oli alle 100 jäsentä ja melkein 60 %:lla yli 100 jäsentä. Pieniä yhdistyksiä (1-20 jäsentä) oli viisi vastaajista.

Suurin osa vastaajista (52) ilmoitti vapaaehtoisia olevan 50 tai alle: kolmasosa kaikista organisaatioista ilmoitti, että heillä toimii 1-10 vapaaehtoista, viidesosa 11-20 vapaaehtoista ja hieman alle kolmasosa 21-50 vapaaehtoista. Seitsemän yhdistystä ilmoitti vapaaehtoisia olevan yli 50 ja yksi ilmoitti, ettei vapaaehtoisia ole ollenkaan.

2. Kymmenen haastattelua kyselyn tulosten syventämiseksi, tukipalveluiden sekä yhteistyön kartoittamiseksi Haave-hankkeelle

Selvityshankkeen aikana haastateltiin 6 järjestöedustajaa, 3 kuntaedustajaa sekä 2 Siun soten edustajaa. Haastateltaviksi valittiin järjestöjä, jotka jo tarjoavat vapaaehtoistoiminnan tukipalveluita ja/tai vapaaehtoistoimintaa on jo hyvin organisoitua. Kuntakumppanit valikoituivat Haave-hankkeen hakemukseen lausunnon lähettäneistä kunnista. Siun sotea haastateltiin ikäihmisten vapaaehtoistoiminnan osalta.

3. Kaksi työpajaa Pohjois-Karjalan vapaaehtoistoiminnan verkoston toimijoille

Ensimmäisessä työpajassa kartoitettiin vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeita, tuettua vapaaehtoistoimintaa, vapaaehtoistoiminnan tukipalveluita sekä julkisen sektorin kanssa tehtävää yhteistyötä. Työpajaan osallistui 15 henkeä 13 eri yhdistyksen, seurakunnan tai kunnan edustajaa.

Toisessa työpajassa esiteltiin selvityshankkeen tulokset ja luotiin yhdessä tulevaisuuden kuvaa vapaaehtoistoiminnan kentästä Pohjois-Karjalassa. Tapaamiseen osallistui 13 yhdistys- tai kuntaedustajaa.

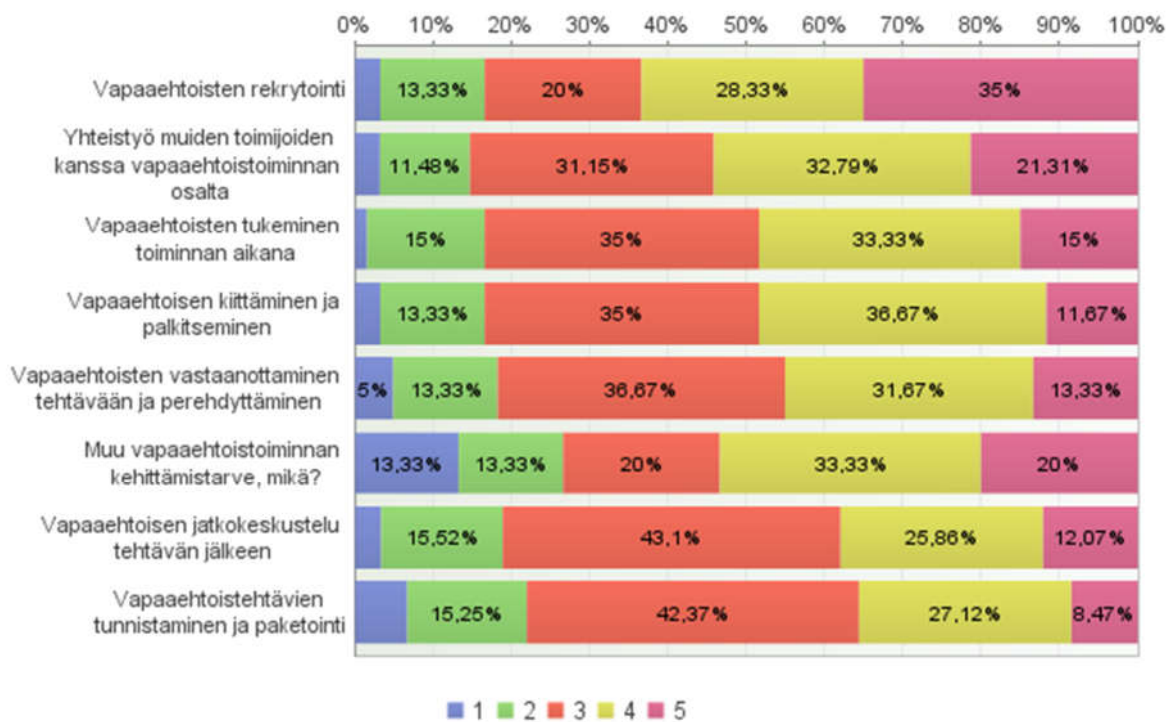
Työpajoihin osallistuneet tahot	Haastattelut
Joensuun ev.lut. seurakuntayhtymä	Joensuun kaupunki
Joensuun kaupunki	Joensuun Popmuusikot ry
Joensuun Kotien Puolesta ry	Kontiolahti
Joensuun Naisten Pankki	Kotikartanoyhdistys ry
Joensuun Pelastakaa Lapset ry	Opintokeskus Sivis
Joensuun Setlementti ry	Outokumpu
Joensuun seudun erilaiset oppijat ry	Pohjois-Karjalan Martat ry
Joensuun seudun kansalaisopisto	Siun sote
Joensuun seudun omaishoitajat ry	SPR - Savo-Karjalan piiri
Järjestöasiain neuvottelukunta JANE	Suomen Nuorisoseurat ry
Kotikartanoyhdistys ry	
MLL Järvi-Suomen piiri ry	
Opintokeskus SIVIS	
Outokummun kaupunki	
Pelastakaa lapset ry/Perheentalo	
Pohjois-Karjalan mielenterveysomaiset FinFami ry	
Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry	
Sovittelutoimisto MLL	
Suomen Nuorisoseurat ry	
UNICEF Joensuu	

Vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeet Pohjois-Karjalassa

Selvityshankkeessa tehdyn kyselyn mukaan suurin vapaaehtoistoiminnan kehittämistarve on **vapaaehtoisten rekrytointi**. Seuraavaksi suurin tarve vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi arvioitiin olevan **yhteistyö muiden toimijoiden kanssa**. Suuri tarve kehittämiseksi arvioitiin olevan vapaaehtoisten kiittäminen ja palkitseminen sekä vapaaehtoisten tukeminen toiminnan aikana.

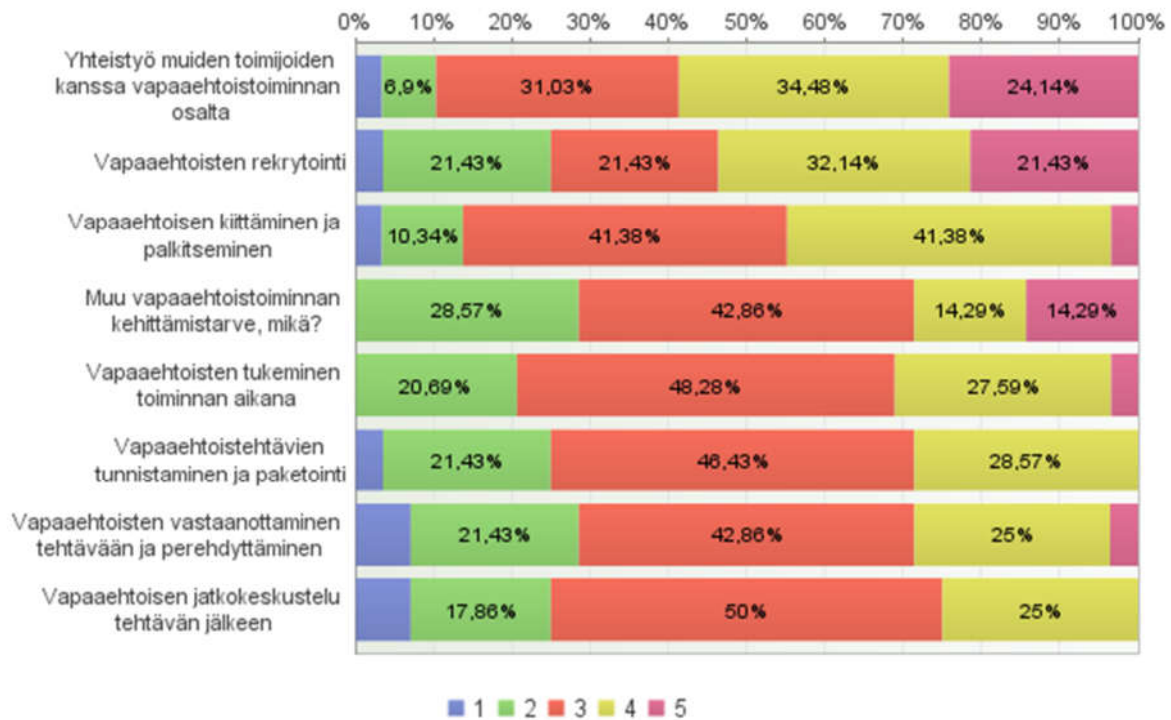
Myös loput kehittämistarvevaihtoehdot arvioitiin olevan vähintään kohtalaisia kuten **vapaaehtoistehtävien tunnistaminen ja paketointi, vapaaehtoisen vastaanottaminen tehtävään ja perehdyttäminen** sekä **vapaaehtoisen jatkokeskustelu tehtävän jälkeen**. Kohtaan muu vapaaehtoistoiminnan kehittämistarve mainittiin muun muassa nuorten mukaan saaminen, vapaaehtoisten sitouttaminen, järjestö- ja jäsenhyvinvointi sekä matkakustannusten korvaaminen.

Myös haastatteluiden perusteella osa vastaajista näki kehittämistarpeen olevan rekrytoinnissa sekä vapaaehtoistoiminnan järjestelmällisemmässä organisoinnissa.

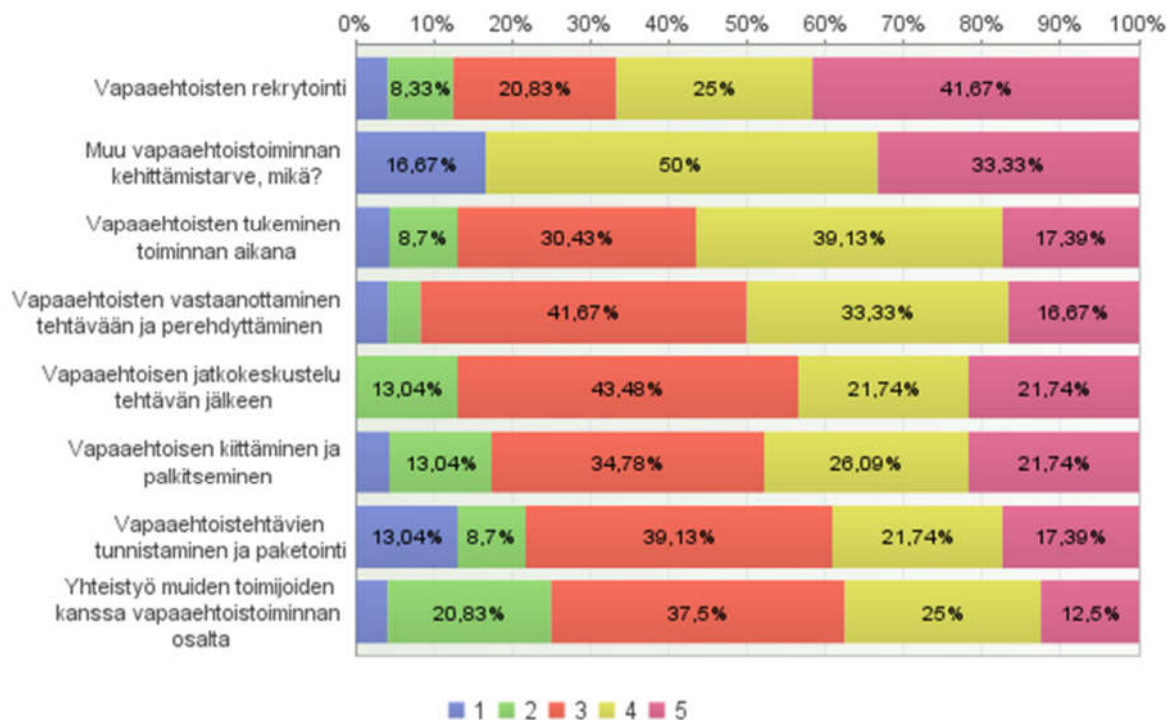
1= Ei lainkaan, 2= Vähäinen, 3= Kohtalainen, 4= Suuri, 5= Erittäin suuri Vastaajien määrä: 62

Yhden kunnan alueella toimivat yhdistykset/tahot (29) arvioivat vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeen olevan suurin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa sekä rekrytointi. Myös muiden vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeiden arvioitiin olevan pääasiassa kohtalaisia.

1= Ei lainkaan, 2= Vähäinen, 3= Kohtalainen, 4= Suuri, 5= Erittäin suuri Vastaajien määrä: 29

Seudun tai maakunnan alueella toimivat yhdistykset/tahot (25) arvioivat vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeen olevan suurin myös rekrytoinnin osalta sekä vapaaehtoisten tukemisessa toiminnan aikana.

1= Ei lainkaan, 2= Vähäinen, 3= Kohtalainen, 4= Suuri, 5= Erittäin suuri Vastaajien määrä: 25

Vastaajista jopa 57 %, jotka ilmoittivat vapaaehtoistensa määrän olevan 50 tai enemmän, arvioivat vapaaehtoisten rekrytoinnin kehittämistarpeen erittäin suureksi. Sama tarve toistui yhdistyksissä tai organisaatioissa, joissa oli alle 50 vapaaehtoista: 33 % näistä arvioi vapaaehtoisten rekrytoinnin kehittämistarpeen erittäin suureksi. Yhdistyksen tai organisaation vapaaehtoisten määrä, jäsenmäärä, toiminta-alue tai toimiala ei merkittävästi vaikuttanut kehittämistarpeiden arviointiin.

Avoimissa vastauksissa nousi huoli myös **toimijoiden puutteesta, vapaaehtoisten ikääntymisestä, vapaaehtoisten sitoutumisesta toimintaan, resurssien puutteesta sekä todettiin pitkien välimatkojen ja maksullisuuden** aiheuttavan haasteita toiminnan järjestämiselle tai osallistumiselle. Todettiin, että yhteistyötä järjestöjen välillä on tehtykin, mutta sitä ja koulutusta toivottiin edelleen lisää. Myös yhteistä koulutusta toivottiin sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille ja terveyspalveluissa toimiville vapaaehtoisille.

”Varsinaiset toimijat alkavat olla Ukkoja ja Mummoja”

”Ikäihmisten määrä lisääntyy; ulkoiluttamistarpeet lisääntyvät -- Ystävien määrää olisi saatava suurenemaan, kodeissa asuvat eivät itse osaa tai jaksaa hakea apua ulkopuolelta. Suurimmalla osalla ikäihmisistä ei ole varaa maksaa jokaisesta palvelusta, siksi vapaaehtoisia tarvitaan monella saralla.”

”Ihmiset asuvat hajallaan ja heitä on vaikea tavoittaa.”

”Käytännössä minun tulisi maksaa siitä, että pääsen tekemään vapaaehtoistyötä. Tämä on tähän saakka estänyt minua osallistumasta toimintaan. Yleensä järjestöissä käytetään rahaa siihen, että saadaan jonkinlaiset kiitostarjoilut tekijöille.”

”Vapaaehtoisia pitäisi osata löytää ja saada mukaan. Työkaluja ei oikein ole, millä saataisiin tuloksia.”

”Kehittämistarpeet liittyvät pääasiassa vapaaehtoisten rekrytoimiseen ja sen osalta yhteistyötä muiden vapaaehtoistoimintaa toteuttavien järjestöjen kanssa olisi hienoa saada vietyä eteenpäin”

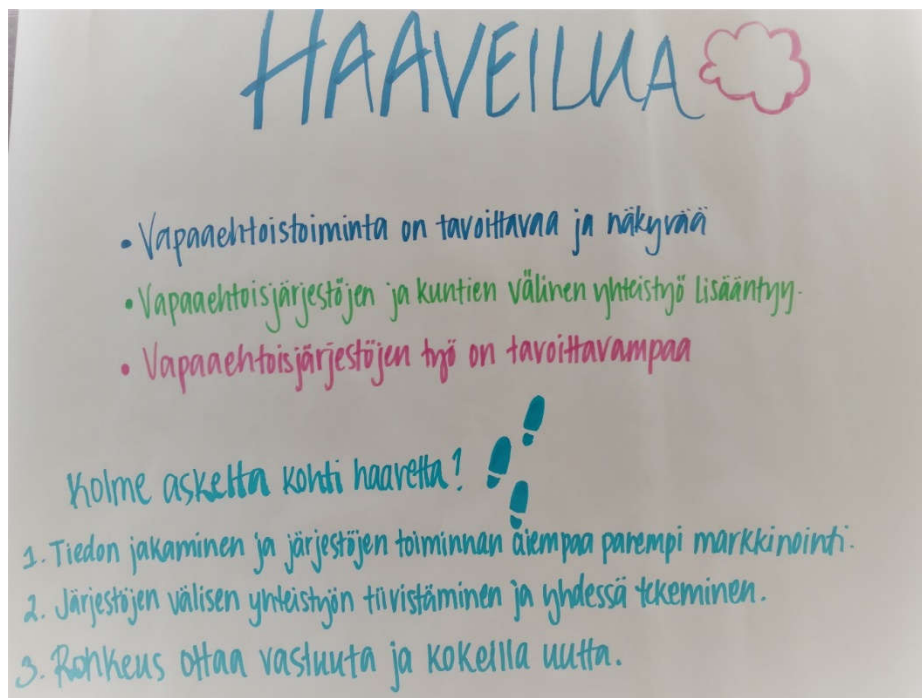
”Toiveena olisi saada lisää vapaaehtoisia mukaan toimintaan, että tehtäviä saataisiin jaettava paremmin ja pystyttäisiin paremmin tukemaan toiminnassa mukana olevia ohjaajia ja järjestämään monipuolista toimintaa ja olemaan mukana erilaisissa tapahtumissa.”

"Itseohjautuvaan suuntaan koko toiminta, n. 400 jäsenen yhdistyksessä on monenlaisia lahjoja, ongelma saada ne esille ja jakamaan taitojaan koko porukan iloksi ja vahvuudeksi."

"Vapaaehtoisina toimivat ovat erittäin sitoutuneita. Uusien vapaaehtoisten löytäminen ei kovin helppoa kuitenkaan."

"Vapaaehtoistoimintaa ohjaava lainsäädäntö selkeämmäksi"

"Vertaistuessa sairaalassa tai muissa terveyspalveluissa toimiville vapaaehtoisille yhtenäistä valmennusta vapaaehtoistoiminnan perusasioihin ja toimintaan sote-ammattilaisten kanssa sote-palveluissa. Myös yhteinen koordinointi sairaalavapaaehtoistoiminnassa ja ylipäättään alan toiminnan kehittäminen yhteistyössä potilas- ja omaisjärjestöjen kesken."

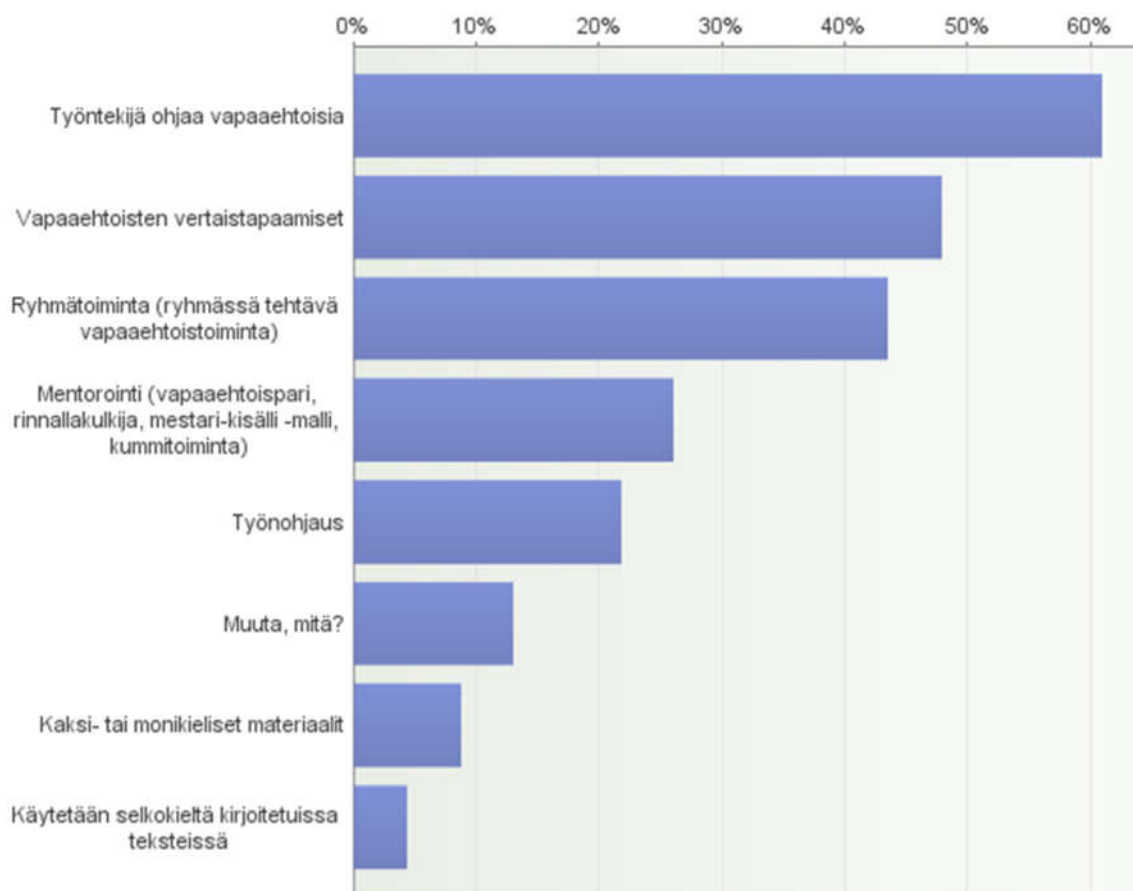

Vapaaehtoistoiminnan verkoston työpajan tuotos "Haaveillaan" 11.6.2018

Tuettu vapaaehtoistoiminta

Tuetulla vapaaehtoistoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jonka vapaaehtoiset tarvitsevat tavallista enemmän tukea ja ohjausta, kuten erityisryhmiä, heidän tarpeisiin vastaamista, kynnyksen madaltamista ja toiminnan mahdollistamista kaikille, jotka haluavat olla mukana vapaaehtoistoiminnassa omilla edellytyksillään.

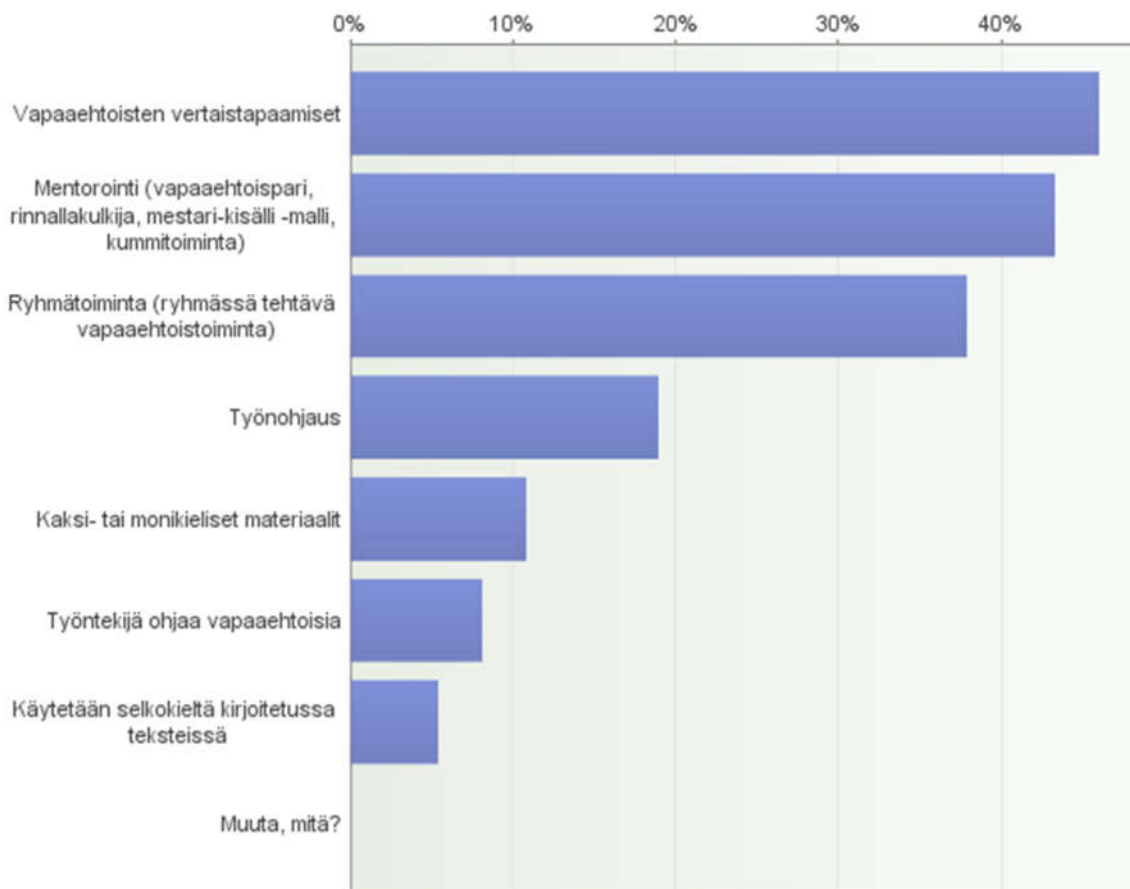
Selvityksen mukaan joissain vapaaehtoistehtävissä on erityistä tukea vaativia vapaaehtoisia, mutta heidän tukemiseensa ei ole erikseen kiinnitetty huomiota kuin yksittäistapauksissa. Vapaaehtoistoimintaan on kuitenkin käytössä monenlaisia tukimuotoja kuten **ryhmässä tehtävä vapaaehtoistoiminta**, **vapaaehtoisten vertaistapaamiset** ja **työntekijän tuki**. Jopa 60 % vastanneista ilmoittaa työntekijän ohjaavan vapaaehtoisia, 40-50 % vastanneista kertoo vapaaehtoisten vertaistapaamisten ja ryhmätoiminnan olevan käytössä tukimuotona sekä yli 20 % vastasi mentorointi ja työnohjaus. Muita tukimuotoja mainittiin mm. vapaaehtoisten koulutukset ja kotouttaminen. Vain muutama vastanneista ilmoitti, että käytössä on kaksi-, monikielisiä tai selkokieliä materiaaleja.

Käytössä olevia vapaaehtoistoiminnan tukimuotoja yhdistyksissä/organisaatioissa. Vastaajien määrä: 23

Vaikka vertaistapaamisia ja ryhmämuotoista vapaaehtoistoimintaa on käytössä tukimuotoina, niitä kaivataan myös lisää **mentoroinnin** (vapaaehtoiselta toiselle) ohella. Yli 40 % vastaajista pitää vertaistoimintaa ja mentorointia tarpeellisina tukimuotoina, kun kysyttiin millaisille vapaaehtoistoiminnan tukimuodoille olisi tarvetta yhdistyksessänne/organisaatiossanne. Melkein 20 % nostaa työnohjauksen ja melkein 10 % kaksi- tai monikielisten materiaalien tarpeen.

Avoimissa vastauksissa tarpeellisina tukimuotoina mainittiin edellisten lisäksi, muun muassa helpot check-listit toiminnan suunnitteluun, järjestöjen yhteinen työnohjaus ja tarve resursseille käänös- ja tulkaustyöhön.

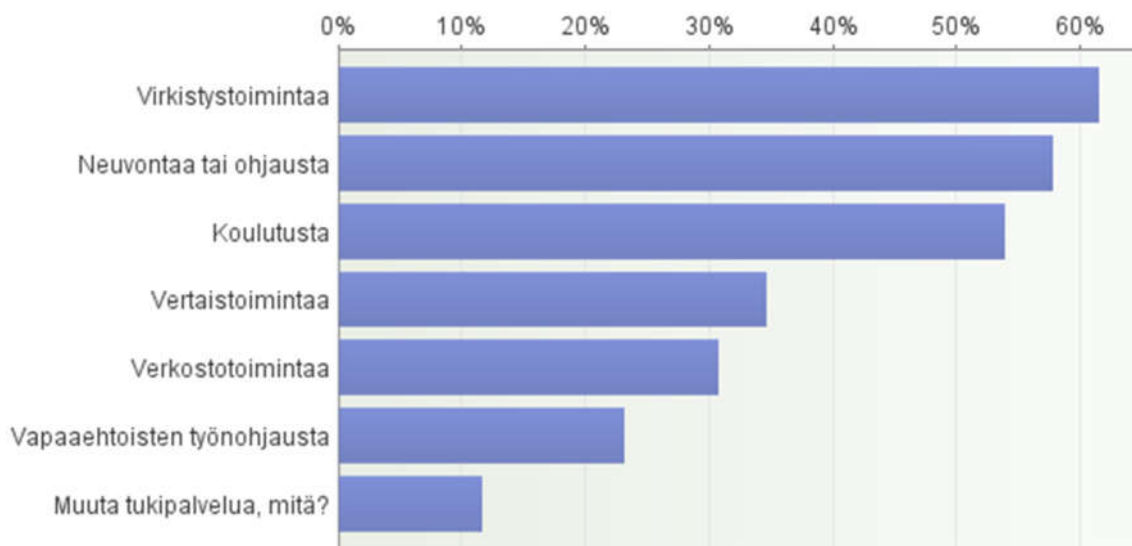
Tarve vapaaehtoistoiminnan tukimuodoille yhdistyksissä/organisaatioissa. Vastaajien määrä: 37.

Vapaaehtoistoiminnan tukipalvelut

Vapaaehtoistoiminnan tukipalveluita on jo olemassa paljonkin, jopa 41 % kyselyyn vastanneista ilmoitti organisaationsa tarjoavan vapaaehtoistoiminnan tukipalveluita omille jäsenyhdistyksilleen tai muille toimijoille. **Tukipalveluita tarjoavista yli puolet ilmoitti tukipalvelun olevan kaikille avointa** ja noin kolmasosa tarjoaa tukipalveluita jäsenyhdistyksilleen. Muita kohderyhmiä jäsenyhdistysten lisäksi ilmoitettiin vapaaehtoiset, joille tukipalveluita tarjotaan.

Eniten tarjolla vapaaehtoistoiminnan tukipalveluista on **virkestystoimintaa, neuvontaa ja ohjausta** sekä **koulutusta**. Vastaajien mukaan vapaaehtoisten vertaistoimintaa, verkostotoimintaa ja vapaaehtoisten työnohjausta on vähemmän tarjolla.

Tukipalveluita mainittiin edellisten lisäksi olevan muun muassa tietokoneopastusta, Semppi-terveystapahtuman toteuttamisessa tukeminen ja monikulttuurisen osaamisen toiminnan näkyväksi tekeminen.

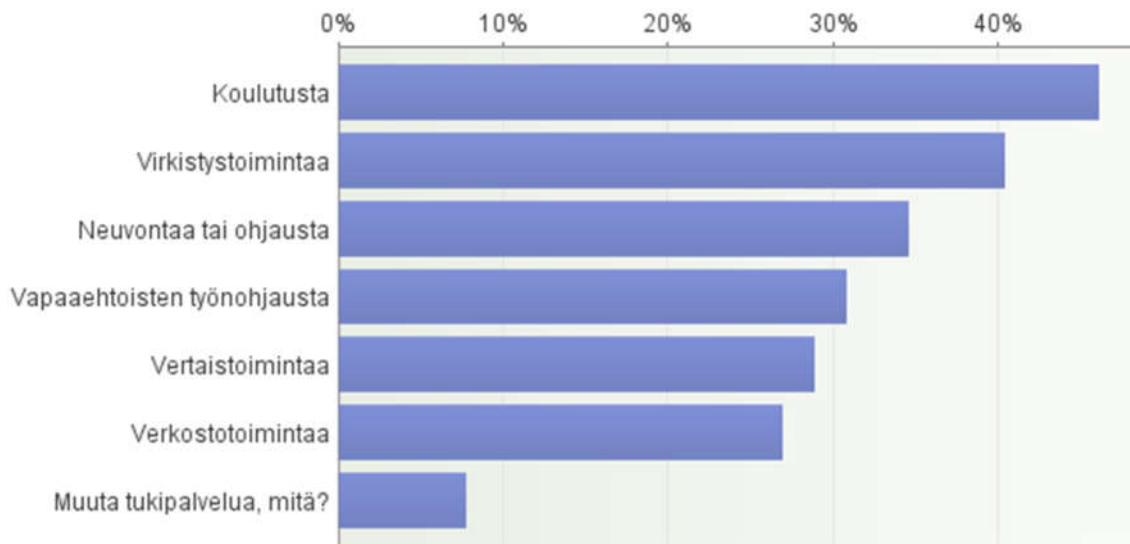

Yhdistyksellä/organisaatiolla jo olemassa olevat vapaaehtoistoiminnan tukipalvelut, joita tarjotaan muille toimijoille tai jäsenyhdistyksille. Vastaajien määrä: 61

Vaikka virkestystoimintaa ja koulutusta on tarjolla, vastaajat kertoivat tukipalveluiden tarpeiden olevan samoja: **vapaaehtoistoiminnan koulutus, virkestys** sekä **neuvonta ja ohjaus**. Myös vapaaehtoisten työnohjausta, vertaistoimintaa ja verkostotoimintaa kaivataan lisää, mutta niille on suhteessa pienempi tarve.

Avoimissa vastauksissa koulutuksen lisäksi muita tukipalveluiden tarpeita mainittiin eniten olevan **toiminnan tukirakenteita**: yhdistyksen oman vapaaehtoistoiminnan tukirakenne, yhteistä koordinoitua Siun soten alueen eri toimipisteisiin sekä kuntakohtaista vapaaehtoistoiminnan

koordinointia. Lisäksi mainittiin muiden tukipalveluiden tarpeesta viestintä, ilmaiset tilat, (vapaaehtoisten) värväyspalvelu, atk- ja nettisivujen tukipalvelu sekä hankkeiden välinen yhteistyö.

Tarve vapaaehtoistoiminnan tukipalveluille yhdistyksessä/organisaatiossa. Vastajien määrä: 52

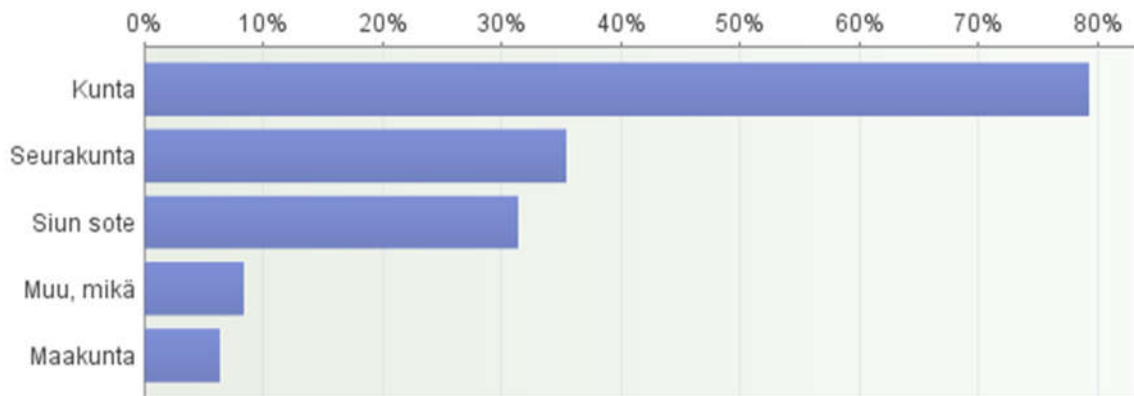
Haastatteluiden perusteella koottiin tarjolla olevia tukipalveluita muutamista maakunnallisista järjestöistä. Vaikka useat tukipalvelut on suunnattu jäsenyhdistyksille, voi jäsenyyden hankkiminen olla helppoa: esimerkiksi Kotikartanoyhdistyksen vuosittainen jäsenmaksu on 30 euroa. Jäseneksi voi liittyä rekisteröity, uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton järjestö.

Vapaaehtoistoiminnan tukipalveluita	Jäsenyhdistyksille	Kaikille avointa
Kotikartanoyhdistys ry	<ul style="list-style-type: none"> - koulutusta - neuvontaa ja ohjausta - virkistystoimintaa - tuetaan jäsenyhdistyksen järjestämää vertaistoimintaa - vapaaehtoisten työnohjausta - verkostotoimintaa - apua järjestöjen omiin tilaisuuksiin - tietohallinnan järjestämisen tukeminen ja koulutusta tietotekniikasta - printtaus tms tukea - mentorointi tukea työntekijöiltä eri tehtäviin (kaikki palvelut järjestetään jäsenyhdistyksen tarpeisiin) - tarjotaan tiloja - arkistokaapin säilytysmahdollisuus - välineistöä lainaan: lumikenkiä, jumppanauhoja, nokipannuja, retkeilytarvikkeet, tarjoiluastioita ym. 	<ul style="list-style-type: none"> - jäsenjärjestö voi avata koulutuksen tai toiminnan kaikille avoimeksi
Opintokeskus Sivis - Itä-Suomen aluetoimisto	<ul style="list-style-type: none"> - koulutusta - neuvontaa tai ohjausta - virkistystoimintaa - vertaistoimintaa - vapaaehtoisten työnohjauksesta on pidetty koulutuksia - verkostotoimintaa - tukee rahallisesti jäsenyhdistysten järjestämää koulutusta ja opintokerhotoimintaa 	<ul style="list-style-type: none"> - koulutusta (räätälöityjä ja itse järjestettyjä) - videoluentoja ja webinaareja - voi tilata räätälöidyn tilauskoulutuksen esim. vapaaehtoisten johtamisesta ja vapaaehtoistoiminnan kehittämisestä - jäsenjärjestö voi avata koulutuksen tai toiminnan kaikille avoimeksi - tuetaan ja toteutetaan tutkimuksia ja selvityksiä vapaaehtoistoiminnasta - julkaisuja, joissa vapaaehtoistoimintaa käsitellään kansalaisjärjestöjen kehittämisen yhteydessä - levitetään kansainvälisten hankkeiden tuloksia sähköisesti - sairaalavapaaehtoistoiminnan koulutusmalli

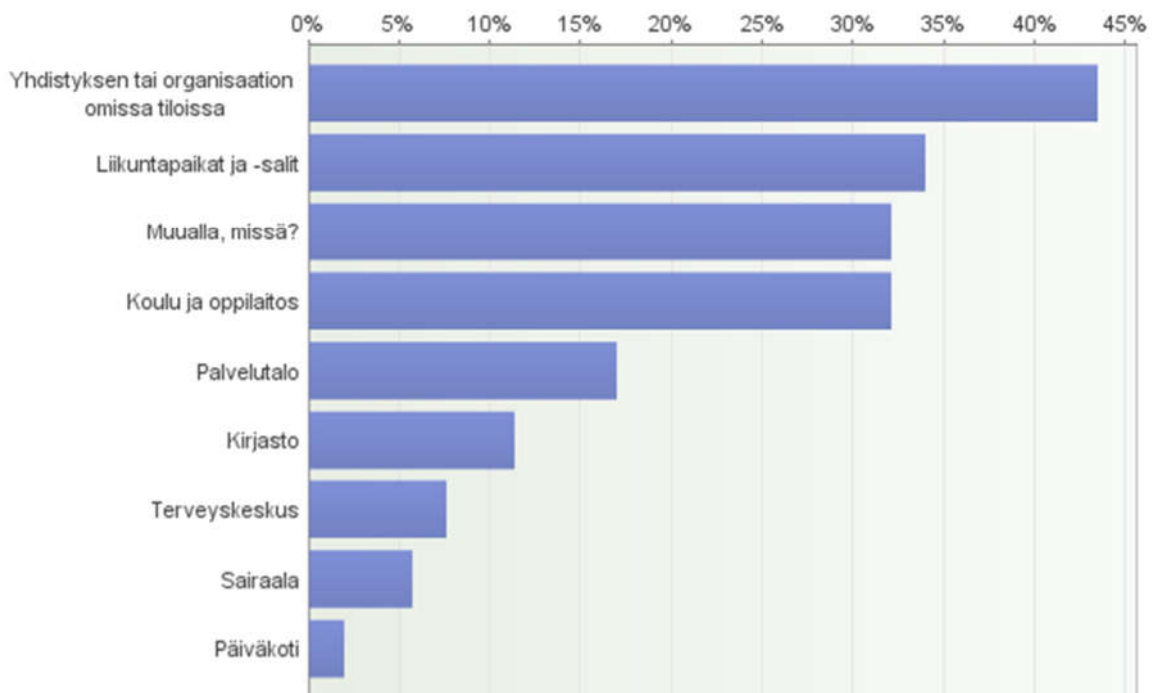
SRP - Savo-Karjalan piiri	<ul style="list-style-type: none"> - koulutusta - neuvontaa tai ohjausta - virkistystoimintaa - vertaistoimintaa - vapaaehtoisten työnohjausta, myös ulkopuolista työnohjausta - tuetaan paikallisosastojen verkostotoimintaa - oppaita ja materiaaleja 	-
Suomen Nuorisoseurat - Pohjois-Karjalan aluetoimisto	<ul style="list-style-type: none"> - koulutusta - neuvontaa tai ohjausta - virkistystoimintaa - vertaistoimintaa - vapaaehtoisten työnohjausta - verkostotoimintaa 	- tulossa tutkimus ja peli yhdistyksen työnjaon kehittämisestä
Pohjois-Karjalan Martat ry	<ul style="list-style-type: none"> - koulutusta - neuvontaa tai ohjausta - virkistystoimintaa - vertaistoimintaa - vapaaehtoisten työnohjausta - verkostotoimintaa - oppaita ja materiaaleja - järjestötuotteita 	<ul style="list-style-type: none"> - järjestöaineistot on julkisesti saatavilla nettisivuilla - järjestökoulutusta tarjotaan korvausta vastaan - webinaareja: virtuaalimartta illat kerran kuussa

Julkinen sektori ja vapaaehtoistoiminta

Eniten yhteistyötä vapaaehtoistoiminnassa vastanneilla yhdistyksillä ja seurakunnilla on **kuntien kanssa** (80 % vastaajista), seuraavaksi **seurakuntien** (35 %) ja **Siun soten** (31 %) sekä **maakunnan** (6 %) kanssa. Muita yhteistyökumppaneita mainittiin ammattikorkeakoulu, yritykset, pankki, osuuskunnat ja muut yhdistykset.

Yhdistyksillä/organisaatiollamme on yhteistyötä vapaaehtoistoiminnassa seuraavien julkisen sektorin toimijoiden kanssa. Vastaajien määrä: 48

Vapaaehtoistoimintaa toteutetaan seuraavissa julkisen sektorin paikoissa. Vastaajien määrä: 53

Kysymykseen missä paikoissa vapaaehtoistoimintaa toteutetaan, suurin osa vastasi **yhdistyksen tai organisaation omat tilat**. Seuraavaksi eniten toimintaa järjestettiin eri **liikuntapaikoissa ja -saleissa** sekä **kouluissa ja oppilaitoksissa**. Muut paikat olivat yksityiset sekä julkiset sisä- ja ulkotilat kuten yksityisomisteisissa tiloissa, jäsenten kodeissa, kaupungin vuokratiloissa, erilaisissa tapahtumissa, festivaaleilla, yhteistyötahojen tiloissa, seurakunnan tiloissa, luonnossa ja vesistöillä.

Kysymykseen kuvaile millaista yhteistyötä yhdistykseenne tai organisaationne tekee julkisen sektorin kanssa vapaaehtoistoinnassa eniten mainittiin **yhteinen ryhmätoiminta tai -ohjaus** sekä **yhteiset tapahtumien ja tilaisuuksien järjestäminen**. Näiden lisäksi muita yhteistyötapoja mainittiin:

- vertaistuki tai yhteiset tapaamiset ja yhteyden pito
- ostopalvelut
- viriketuokioiden järjestäminen palvelutaloissa, päihde- ja mielenterveyskuntoutujille sekä kehitysvammaisten päivätoiminnassa
- yhteistyö kaupungin palvelupisteen kanssa
- työttömien palvelut
- kotouttaminen
- julkisen sektorin asiakkaiden ohjaus yhdistystoimintaan
- yhdistysten esitteitä jaossa julkisissa tiloissa
- koulutusyhteistyö
- avustukset
- julkisten tilojen käyttö

Selvityksessä tuli esille, että vapaaehtoistoimintaa vastaanottavilla julkisilla tahoilla kuten palvelutaloilla ei välttämättä ole valmiuksia tai resursseja ottaa vastaan vapaaehtoisia, jolloin vapaaehtoisten motivaatio ja määrä on jopa laskenut. Kuitenkin joitakin yhdistysten koordinoimia ulkoilutusryhmiä toimii onnistuneesti maakunnan alueella eri palvelutaloissa.

Toiveita yhteistyölle julkisen sektorin kanssa toivottiin **joustavuutta, yhteistyötä asiakkaiden ohjaamisesta vapaaehtoistoinnin pariin** sekä **lisää mahdollisuuksia toteuttaa vapaaehtoistoimintaa julkisen sektorin tiloissa, yhteistä tiedotusta kuntien kanssa** sekä **yhteistä vapaaehtoistoinnin koordinoimista ja tapaamisista**. Maksuttomia tiloja pidettiin tarpeellisina sekä mahdollisuuksia mainostaa omaa toimintaansa. Myös kaikki mahdolliset yhteistyökuviot kiinnostivat sekä jo olemassa olevaan yhteistyöhön oltiin tyytyväisiä.

"Lyhyitä lankoja ja nopeaa reagoimista! Pois kankeudesta ja kohti tulevaisuuden vapaata ilmapiiriä!"

"Ohjautumista tukihenkilötoimintaan"

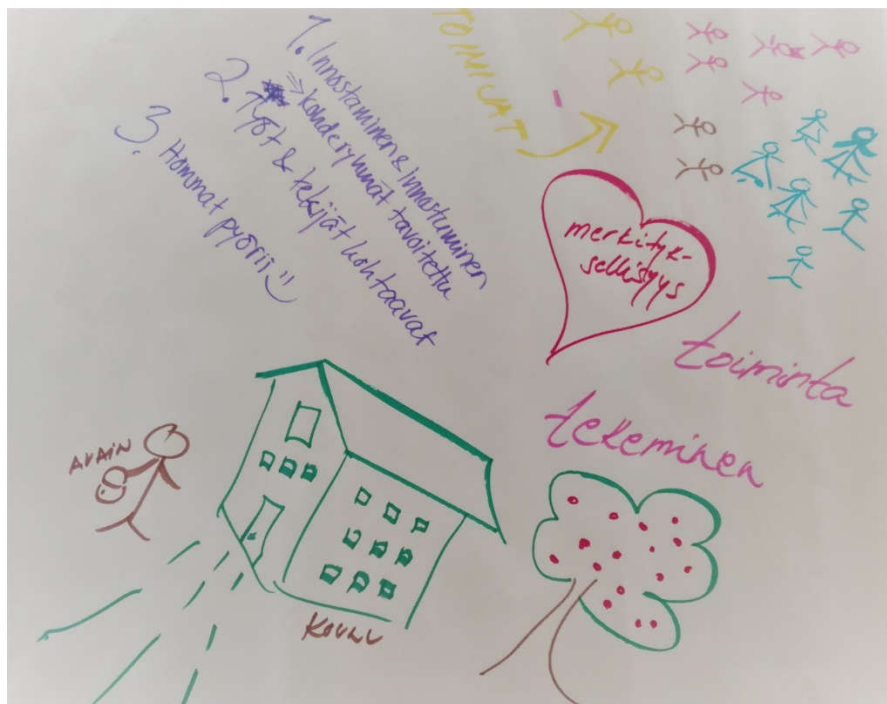
"Hyvin organisoitu vapaaehtoistoiminta keskussairaalaan ja muihin sote-palveluihin."

"Kohdennetusti eri teemoihin esim. kunnan asettamien hyvinvointitavoitteiden suuntaisesti"

"Mahdollisuus tiedottaa kunnan tiedotteissa toiminnasta."

"Kunnassa voisi olla yhteyshenkilö"

"tapaamispaikka, jossa voi pitää omia tapaamisia ja satunnaisesti tai suunnitellusti törmäillä muiden toimijoiden kanssa olisi kiva. Jossa voisi kieltämättä olla joku työssä esim. pitämässä kahvilatoimintaa, järjestystä ja avustamassa tapahtumien järjestämisessä."

Vapaaehtoistoiminnan verkoston työpajan tuotos "Haaveillaan" 11.6.2018

Haave - voimaa vapaaehtoisuudesta

Selvityshanke oli alku Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen STEA:lta hakemalle Haave - voimaa vapaaehtoisuudesta -hankkeelle Pohjois-Karjalan vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi. Hankkeen kohderyhminä ovat erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset ja toimintatapojen kehittäminen heidän voimaannuttamiseksi avun kohteista tekijöiksi vapaaehtoistoiminnan avulla. Hankkeessa kehitetään laajasti maakunnan vapaaehtoistoimintaa ja vapaaehtoistoiminnan tukipalveluita.

Tulokset

Selvitettiin vapaaehtoistoiminnan konkreettiset kehittämistarpeet ja toiveet sekä vapaaehtoistoiminnan tukipalvelut ja niiden kehittämistarpeet Pohjois-Karjalassa. Selvityksen tuloksia hyödynnetään Haave-hankkeen aikana.

Selvityshankkeen yhtenä tuloksena oli valita Haave-hankkeelle pilottialueet sekä tarkentaa hankkeen toteutussuunnitelmaa vapaaehtoistoimintaa tarjoavien tahojen tarpeista lähtien. Pilottialueiksi valikoitui Joensuu, Kontiolahti ja Outokumpu. Pilottialueiden kuntaedustajien toiveet Haave-hankkeen kohderyhmiksi ovat:

Joensuussa työllisyyspalveluiden piirissä olevat kuten kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat, varhaiskasvatuksen palveluiden kautta perheet (lasten vanhemmat), ikäihmiset sekä etsivän nuorisotyön kautta nuoret.

Kontiolahdessa ikäihmiset.

Outokummussa lasten vanhemmat (päihteiden käyttö ja väkivalta aiheuttaa syrjäytymisvaaraa ja eriarvoisuuden kasvua lapsille), pitkäaikaistyöttömät sekä ikäihmiset (Outokummussa yli 75-vuotiaista 20-25 % kokee yksinäisyyttä).

Useat järjestöt, kunnat tai seurakunnat ilmaisivat halukkuutensa olla mukana Haave-hankkeessa: 13 vapaaehtoistoiminnan paikkoja haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille tarjoavana tahona, kuusi tahoa ilmoitti, että heidän toiminnassaan on ryhmä tai ryhmiä, joita haluttaisiin mukaan kokeilemaan erilaisia vapaaehtoistoiminnan paikkoja, kymmenen tahoa voisi tarjota vapaaehtoistoiminnan tukipalveluita sekä 23 tahoa asiantuntijaroolissa (vapaaehtoistoiminnan mentoriksi, ohjausryhmään tms.).

Vaikutukset

Jo itsessään haastattelut ja kysely selvityshankkeen aikana auttoivat yhdistystoimijoita pohtimaan oman toiminnan merkitystä ja kehittämistarpeita. Yhdessä verkoston kanssa pidetyt työpajat ja kaikille avoin kysely auttoivat ylläpitämään avointa ja yhteistä kehittämisihmapiiriä jatkossakin Pohjois-Karjalassa. Yhteistä tarvetta ja halua kehittää vapaaehtoistoimintaa on ollut ja on edelleen. Hankkeen yhtenä vaikutuksena tiedon kokoaminen ja levitys yhteisistä kehittämistarpeista oli tarpeen, jotta niihin voidaan puuttua kolmannella ja julkisella sektorilla.

Jatkotoimenpiteet

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry on hakenut Haave - voimaa vapaaehtoisuudesta -hanketta STEA:lta Pohjois-Karjalan vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi. Hankehakemuksen mennessä läpi hanke voisi alkaa tammikuussa 2019 ja työllistää kaksi henkilöä kolmen vuoden ajan. Pitkän tähtäimen tarkoituksena on synnyttää maakunnallinen vapaaehtoistoiminnan keskus, joka voisi tukea, kehittää ja kouluttaa alueen vapaaehtoistoimintaa.

Haaveillaan!

- Jos Haave-hanke onnistuisi täydellisesti, miltä Pohjois-Karjalan vapaaehtoistoiminta näyttäisi, kuulostaisi, tuntuisi?
- Visualisoi! Piirrä ja kirjoita avainsanoja paperille
 - Miltä vapaaehtoistoiminta näyttää?
 - Miltä se sinusta tuntuu? Mitä teet?
 - Mitä teet toisin kuin ennen? Mitä muut tekevät?
 - Mitkä ovat 3 ensimmäistä askelta kohti haavetta?

www.pksotu.fi

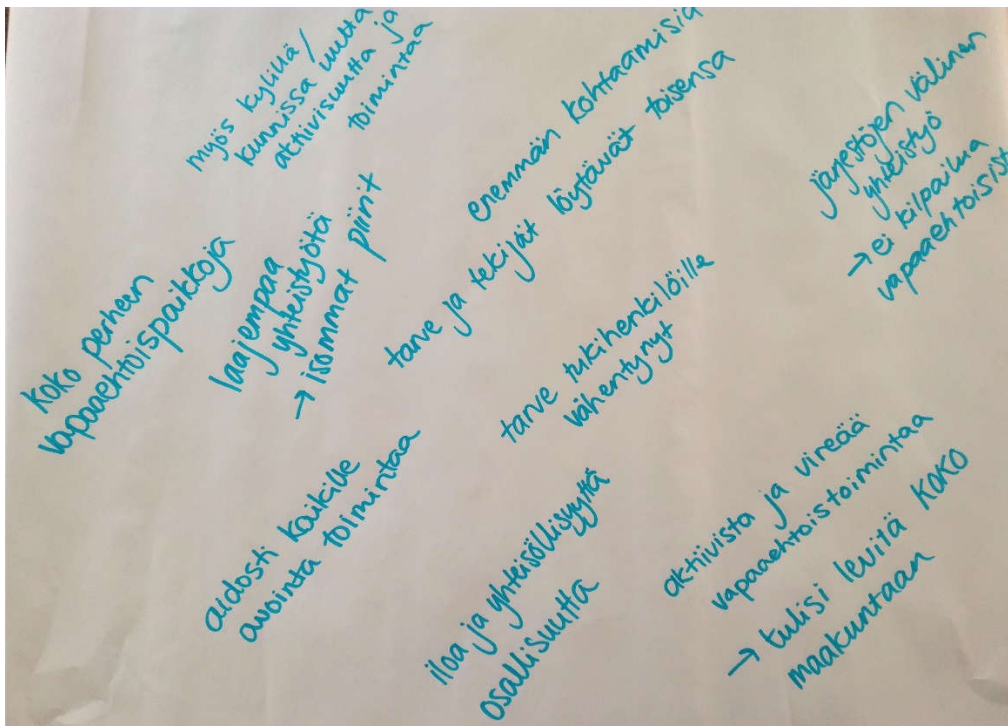
Työpajassa 11.6.2018 luotiin yhteistä tulevaisuuden kuvaa vapaaehtoistoiminnan kentästä Pohjois-Karjalassa

Loppusanat

Kaiken kaikkiaan selvityksen kyselystä ja haastatteluista voi sanoa johtopäätöksenä, että vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen kaivataan edelleen kokonaisvaltaista apua ja tukea, vaikka monilla on myös erittäin hyvin organisoitua toimintaa. Vapaaehtoistoiminnan tukipalveluita on myös kaikille avoimia, mutta niitä ei välttämättä löydetä, osata etsiä tai niitä ei ole paketoitu ja mainostettu tarpeeksi selkeästi, koska tarpeet ja olemassa olevat palvelut ovat melkein samat.

Tuetussa vapaaehtoistoinnassa olisi vielä paljon hyödyntämättömiä mahdollisuuksia, jotta myös erityisryhmät pääsisivät mukaan vapaaehtoistointaan. Myös kuka tahansa vapaaehtoinen hyötyy monipuolisista tukimuodoista vapaaehtoistoiminnan aikana ja voi myös sitoutua toimintaan pidempään, kun tukea on saatavilla helposti.

Julkisen sektorin ja vapaaehtoistoiminnan yhteistyön kehittäminen on selkeästi tarpeellista ja sitä toivotaan. Julkisen sektorin tiloissa olisi vielä paljon mahdollisuuksia hyödyntää vapaaehtoistoiminnan toteuttamiseen palveluiden käyttäjien hyväksi, mutta yhteinen koordinaatio puuttuu. Myös yhdistysten vapaaehtoistointa on niin moninaista ja pirstaleista, ettei julkisen sektorin toimijat osaa ohjata asiakkaitaan vapaaehtoistoiminnan pariin. Tarvitaan Jelli -järjestötietopalvelun vapaaehtoistoiminnan sivujen jatkokehittämistä tai täysin uudenlaista alustaa, jossa vapaaehtoiset, vapaaehtoistoiminnan paikat ja avun tarvitsijat voisivat löytää toisensa helpommin.

Vapaaehtoistoiminnan verkoston työpajan tuotos "Haaveillaan" 11.6.2018

Pohjois-Karjalan
MAAKUNTALIITTO

 Pohjois-Karjalan **80v**
Sosiaaliturvayhdistys ry